



Vlaams
Parlement

vergadering **C169**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

van 17 maart 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Peter Van Rompuy aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de betalingstermijn van de Vlaamse overheid – 1293 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Willem-Frederik Schiltz aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de invoering van elektronische facturatie binnen de Vlaamse overheid en de uitbouw van een centraal boekhoudkantoor – 1385 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de impact van de DBFM-herclassificatie Scholen van Morgen – 1504 (2014-2015)	8
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de evolutie van eigendomsverwerving naar erfpachtovereenkomsten en de obstakels daarvoor – 1323 (2014-2015)	12
VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over schenkingsrechten – 1525 (2014-2015)	16

**VRAAG OM UITLEG van Peter Van Rompuy aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de betalingstermijn van de Vlaamse overheid
– 1293 (2014-2015)**

**VRAAG OM UITLEG van Willem-Frederik Schiltz aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de invoering van elektronische facturatie binnen de Vlaamse overheid en de uitbouw van een centraal boekhoudkantoor
– 1385 (2014-2015)**

Voorzitter: de heer Jan Hofkens

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Peter Van Rompuy (CD&V): Minister, dit is een opvolging van een schriftelijke vraag die ik u heb gesteld, en waaraan ik enkele bijkomende vragen wil koppelen, omdat ik onvoldoende zicht heb gekregen op de evolutie en de onderliggende oorzaken op het vlak van betalingsachterstand. Ik was met het schriftelijk antwoord niet voldaan. In de slagerij zou men zeggen: mag het iets meer zijn? Met deze vraag om uitleg hoop ik een beter zicht te krijgen op wat er nu juist aan de hand is.

In het regeerakkoord wordt de ambitie uitgesproken om zo veel mogelijk “niet-betwiste facturen binnen dertig dagen te betalen”, zoals in de privésector, en daarvoor de nodige inspanningen te leveren. Ik hoop dat ik nu wel een antwoord krijg op nog enkele concrete vragen.

Hoe komt het dat ik geen overzicht heb kunnen krijgen van het aantal schuldeisers waarvan de facturen zestig dagen na datum nog niet betaald werden, maar er een afspraak was om deze verder te controleren? Ik heb ook geen overzicht gekregen van het aantal facturen dat de betalingstermijn van zestig dagen overschreden heeft en betwist werden.

Ook was het bijna onmogelijk om een historisch verloop samen te puzzelen uit het antwoord. Nochtans lijkt deze vraag me elk jaar terug te komen, al sinds de Vlaamse overheid bestaat. Ik heb geen cijfers voor 2010 en 2011. Voor 2012 en 2013 werd verwezen naar eerdere schriftelijke vragen, maar die zijn op een andere leest geschoeid. De reconstructie was dus niet mogelijk, of toch niet op een manier die uitsluit dat men achteraf zou kunnen zeggen dat ik iets poneer dat niet juist is. Het zou nuttig zijn als het elke keer overeenkomt. De eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat ik mijn vraag heb geïnspireerd heb op vragen van een voorganger van ons. Normaal gezien zou dat moeiteloos moeten lukken.

Ook in verband met de verwijlinteressen en forfaitaire vergoedingen was het niet altijd duidelijk om daar cijfers op te kunnen plakken. Die had ik ook graag gehad. Ik vond toch dat we daarover duidelijkheid zouden moeten krijgen, minister. Dank u.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

De heer Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Ik verwijs graag naar de passage in het regeerakkoord, waarin de Vlaamse Regering terecht een bezorgdheid formuleert om verwijlinteressen te vermijden. Het is weggesmeten geld, hoe je het

ook draait of keert. Uit voorlopige gegevens blijkt dat er achterstanden zijn die te maken hebben met de aard van de diverse departementen.

De heer De Clercq heeft een vraag gesteld aan minister Weyts, over het departement Mobiliteit en Openbare Werken, verantwoordelijk voor 85 procent van de laattijdige betalingen. Er kwam een antwoord dat het vooral te maken heeft met betwistingen en afrekeningen. In die zin is het wel interessant om te weten wat het aandeel van laattijdige betalingen ten gevolge van betwistingen is en welk aandeel structureel is, door het te traag functioneren van de overheid.

Er worden nochtans beloftevolle initiatieven genomen, dat lezen we ook in het regeerakkoord. Er wordt gesproken van de veralgemening van de elektronische facturatie tegen 2017. Vanaf 1 januari dit jaar kunnen een aantal leveranciers elektronisch factureren, en dat zou nu moeten worden uitgebreid. Wat is de stand van zaken van die uitrol? Hoe verloopt het en hoe zal het verder gebeuren? Zijn er hinderpalen aan de oppervlakte gekomen, die een algemene invoering van elektronische facturatie zouden kunnen belemmeren? Hoe zal de invoering bijvoorbeeld verlopen voor entiteiten die nog niet in het project intelligent scannen zijn gestapt?

Een interessant element dat ik heb opgepikt, is het centraal boekhoudkantoor, dat op 1 mei 2014 werd opgericht. Het takenpakket van dit boekhoudkantoor zal geleidelijk worden uitgebreid. De beleidsnota geeft aan uw departement de bevoegdheid om de uitbouw te onderzoeken. Welke finaliteit hebt u voor ogen voor dit boekhoudkantoor? Welke implicaties heeft dat op de organisatie van het departement Financiën? Welke concrete voordelen verwacht u met betrekking tot efficiëntiewinsten bij de financiële administratie? Kan een impact worden verwacht op het betaalgedrag van de Vlaamse overheid? Met andere woorden, zal het centraal boekhoudkantoor op een wezenlijke manier bijdragen tot een betere betaling van de facturen? Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Lieve Maes (N-VA): Minister, ik heb u ook al ondervraagd over dat centraal boekhoudpakket en wie er reeds allemaal in zat. U somde toen op: de Vlaamse Gemeenschap, Toerisme Vlaanderen, de Vlaamse Adviesraad voor Bestuurszaken, de Koninklijke Academie voor Geneeskunde, de Vlaamse Woonraad en het Agentschap Plantentuin. Sinds januari dit jaar zitten daar ook Bloso en het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie in. Een groot deel van de problemen zit bij het departement Openbare Werken. Die zie ik hier niet. In uw criteria stelt u dat een van de factoren waarmee rekening wordt gehouden efficiëntiewinst is.

Mijn vraag is dan ook of de efficiëntiewinst zo veel groter is dan de winst die de opvolging van de facturen zou kunnen opleveren. Waarom is er hier sprake van een mismatch? Volgens mij is het inscanproject nog niet van toepassing. Hoe ziet de planning eruit? Waarom wordt hier geen rekening mee gehouden?

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

De heer Jan Bertels (sp.a): Voorzitter, ik ben benieuwd naar de informatie die de minister zal verstrekken. Ik zou echter nog een aanbeveling willen doen waarmee bij de uitrol van de elektronische facturatie eventueel rekening kan worden gehouden.

We moeten de controlerende ambtenaren van de Vlaamse administratie, de ambtenaren die allerlei instanties moeten controleren, duidelijk maken dat de elektronische facturatie moet worden uitgerold.

Ik heb zelf een voorbeeld meegemaakt. Een controlerend ambtenaar van de Vlaamse administratie heeft een instelling in het licht van een controleprocedure gevraagd om de elektronische facturen af te drukken en er een datumstempel op te plaatsen. Dat moet in een procedurehandboek worden ingeschreven. We moeten hier de komende maanden of jaren aandacht aan besteden. Dit moet worden weggewerkt. We moeten een controlehandboek schrijven waarin die verplichting is opgenomen.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, zoals iedereen weet, is er momenteel nog geen centraal systeem voor de financiële administratie van de Vlaamse overheid. Elke rechtspersoon beschikt op dit ogenblik nog over een eigen boekhoudpakket.

Mijnheer Van Rompuy, dat is de reden waarom ik uw schriftelijke vraag niet concreter heb kunnen beantwoorden. We kunnen momenteel geen statistieken opstellen die, bij wijze van spreken, alle informatie weergeven. De gegevens over betaaltermijnen, betwiste facturen en dergelijke moeten nog steeds door middel van een individuele bevraging worden verzameld.

We moeten op een uniform boekhoudsysteem met een intelligente scanning van facturen en e-invoicing inzetten. Op die manier zullen we deze informatie in de toekomst beter en transparanter ter beschikking kunnen stellen. Voorlopig moeten we echter nog roeien met de riemen die we hebben.

Uw schriftelijke vraag van 29 januari 2015 had betrekking op de betaaltermijnen voor facturen van de Vlaamse overheid. Aangezien de gegevens betreffende de betaling van facturen nog steeds door de afzonderlijke rechtspersonen van de Vlaamse overheid in eigen boekhoudsystemen worden opgevolgd, zijn er geen centraal beschikbare gegevens met betrekking tot de gevraagde informatie over de betaaltermijnen voor facturen.

In mijn antwoord op schriftelijke vraag 141 heb ik verwezen naar de schriftelijke vragen die aan alle ministers van de Vlaamse Regering in 2012 en in 2013 zijn gesteld. Na een bevraging is een gecoördineerd antwoord opgesteld. Hierbij is geen opsplitsing gemaakt naar het aantal facturen dat binnen een termijn van 30 dagen, binnen een termijn van 31 tot 60 dagen of na 60 dagen zijn betaald. Wel bieden de gecoördineerde antwoorden een overzicht van het aantal facturen dat tijdig of te laat is betaald. Dat is natuurlijk onvoldoende fijn. Er is immers een groot verschil tussen laattijdig betaalde facturen die na 31 dagen of pas na 80 dagen zijn betaald. Er is enkel een onderscheid gemaakt tussen de facturen die tijdig en te laat zijn betaald. Er is wel voorzien in de nodige duiding bij de cijfergegevens, met inbegrip van de belangrijkste redenen voor laattijdige betalingen van facturen. In het gecoördineerd antwoord op schriftelijke vraag 778 aan alle ministers van de Vlaamse Regering, dat ondertussen ook al van 2012 dateert, zijn de betaalgegevens voor 2010 en 2011 verstrekt.

De verwijlinteressen worden elk kwartaal systematisch bij de afzonderlijke rechtspersonen opgevraagd. Hierdoor is deze informatie globaal beschikbaar. De forfaitaire vergoedingen die verschuldigd zijn voor de laattijdige betaling van opdrachten die met ingang van 16 maart 2013 zijn afgesloten, worden momenteel nog niet bij de rechtspersonen opgevraagd. Hierdoor zijn ze niet beschikbaar.

Ondertussen timmeren we verder aan de weg. We willen over meer duidelijke statistische informatie beschikken. We werken op dit ogenblik volop aan de integratie van Oracle Financials (OraFin) met betrekking tot het Agentschap voor de Bevordering van de Lichamelijke Ontwikkeling, de Sport en de Openlucht recreatie

(Blos) en het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT). Dit gaat stap voor stap vooruit. We kantelen steeds meer rechtspersonen in.

Mijnheer Van Rompuy, de informatie die ik in mijn antwoord op uw schriftelijke vraag heb verstrekt, is de enige informatie die momenteel centraal beschikbaar is. Indien we een volledig overzicht willen, moeten we systematisch alle rechtspersonen bevragen.

We kennen allemaal het complexe organogram van al onze rechtspersonen. We zullen tijdens deze legislatuur trouwens inzetten op een sterke vereenvoudiging hiervan. Deze vraag om uitleg heeft betrekking op een van de redenen waarom we het organogram sterk willen vereenvoudigen. We willen veel meer over centraal aangestuurde informatie beschikken, ook met betrekking tot de tijdige betaling van facturen. *(Opmerkingen van de voorzitter en van de heer Peter Van Rompuy)*

Mijnheer Schiltz, er zijn al verschillende initiatieven genomen. Tijdens de bijeenkomst van het Strategisch Overlegforum Financiën (SOFI) in 2013 is een eerste overleg gepleegd. Het is de bedoeling een afsprakenkader voor de Vlaamse overheid vast te leggen met betrekking tot de eenduidige interpretatie en toepassing van de regelgeving betreffende de verwerking en de betaling van facturen. Op die manier willen we het betaalgedrag beter stroomlijnen en hierover vlot kunnen rapporteren. Op basis van de afspraken die in het najaar van 2013 in verband met OraFin zijn gemaakt, is een managementrapportering met betrekking tot het betaalgedrag en de doorlooptijden ter beschikking gesteld.

Begin juli 2013 werd in OraFin gestart met het intelligent scannen voor een aantal entiteiten. Deze manier van werken is de voorloper van de elektronische facturatie en helpt de entiteiten om hun interne processen hierop af te stemmen. Het gebruik van intelligent scannen zorgt momenteel al voor een verminderde doorlooptijd voor de goedkeuring van de facturen, en dus voor tijdiger betaalde facturen. Momenteel wordt deze werkwijze uitgerold voor de entiteiten die dit wensen te gebruiken. Sinds dit jaar is met de opstart van e-invoicing een nieuwe stap gezet in de digitalisering en efficiëntere werking van het facturatieproces. E-invoicing zal dit jaar dus operationeel zijn binnen de Vlaamse overheid. Op dit moment hebben we naast OraFin nog twee andere financiële systemen om e-facturen te ontvangen: het systeem van de VDAB, Oracle PeopleSoft, en OVAM.

Een beperkt aantal leveranciers zijn vandaag klaar om e-facturen aan te leveren. Hier ligt dan ook momenteel onze grootste uitdaging. Het e-invoicingproject is een complex project, dat een intense voorbereiding vraagt, niet enkel bij de Vlaamse overheid, maar ook in het bijzonder bij de eigenaars en de gebruikers van de diverse financiële systemen. Ook van de kant van de leveranciers is er echter een voorbereiding nodig, want nog niet elke leverancier kan met dit systeem van e-invoicing werken.

Die uitrol gebeurt dus gecontroleerd, stapsgewijs en toch ook wel onder strikte begeleiding. Alle informatie over de leveranciers van de Vlaamse overheid en de entiteiten die e-facturen verzenden en ontvangen, wordt vermeld op www.bestuurszaken.be/e-invoicing. De stapsgewijze en verder gecontroleerde uitrol is voorzien voor 2015 en 2016. Ik denk dat we in het najaar van 2015 toch wel een tussentijdse balans zullen kunnen maken. Er worden op dit moment ook workshops – binnenkort nog op 24 maart 2015 – georganiseerd voor entiteiten die worden geconfronteerd met knelpunten in de digitalisering van het financiële proces.

Het takenpakket van het boekhoudkantoor is tweeledig. Er is het uitvoeren van de laatste boekhoudkundige controlestappen. Het betreft hier de meer gestandaardiseerde taken, die worden samengebracht. Er is ook het optreden als

boekhoudkundig expert met betrekking tot het correcte gebruik van economische rekeningen, ESR-codes en dergelijke. Daarnaast heeft het boekhoudkantoor nauwe contacten met de experten binnen de andere diensten die eveneens financiële taken opnemen.

Het boekhoudkantoor levert potentieel efficiëntiewinsten op door schaalvoordelen, standaardisatie en digitalisering. Door standaardisatie en digitalisering kan aan snelheid in de uitvoering van de financiële processen worden gewonnen. Specifiek voor het boekhoudkantoor leidt dit tot een hoger percentage aan tijdig betaalde facturen.

De conceptnota met betrekking tot het boekhoudkantoor en het sociaal secretariaat werd op 6 maart door de Vlaamse Regering besproken en goedgekeurd. Er werd ook een implementatietraject afgesproken om het boekhoudkantoor de komende legislatuur gefaseerd uit te bouwen. Tegen eind 2018 zou dat traject volledig moeten zijn afgerond.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Peter Van Rompuy (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik zal in de toekomst in mijn vragen duidelijker opnemen welke rechtspersonen ik er graag bij zou hebben. Ik heb begrepen dat het daar in essentie over gaat. Volgende keer zal ik dat dus zeker doen. Ik stel regelmatig vragen met tijdslijnen en dergelijke meer. Ik zou toch willen vragen om zo veel mogelijk een antwoord te verschaffen waarbij we op een juiste manier een evolutie in de tijd kunnen vaststellen, zodat we kunnen bekijken welke richting het beleid uitgaat. Ik denk dat dit een aandachtspunt moet zijn, bij deze en ook bij andere vragen. Het is niet altijd even eenvoudig om dat ook te krijgen. Ik begrijp dat dit in deze materie misschien nog complexer is, maar het is toch belangrijk dat we cijfers krijgen die vergelijkbaar zijn door de jaren heen, zodat we ons een beeld kunnen vormen over de richting waarin het beleid gaat.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

De heer Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Ik denk dat een centraal boekhoudkantoor er net toe kan bijdragen dat het veel eenvoudiger zou zijn om dit bij de departementen, de entiteiten, de rechtspersonen op te halen en snel te kunnen meedelen. De prioriteit voor de uitrol van dit boekhoudkantoor lijkt me dus zeer nuttig.

Aan de andere kant heb ik een kleine sceptische noot. Het departement Mobiliteit en Openbare Werken is verantwoordelijk voor, denk ik, 89 procent van de verwijlinteressen. Als het in dat departement niet lukt, dan is het eigenlijk enigszins morrelen in de marge. Het is belangrijk dat die transitie er komt, maar het lijkt me aanbeveling te verdienen om minister Weyts te blijven sensibiliseren. Ik weet ook wel dat hij enigszins een erfenis uit het verleden meesleurt, maar specifiek dat departement, waar blijkbaar toch nog wel wat archaïsche procedures lopen, zou toch eens grondig onder handen moeten worden genomen. Dat zal niet evident zijn, zo'n transitie management van een groot departement. Minister, uiteraard bent u niet verantwoordelijk voor de achterstallen van de vakministers, maar u bent wel bevoegd voor de uitrol van het systeem. Ik wil u dus aanmoedigen om zo veel mogelijk de druk hoog te houden, en vooral het departement Mobiliteit en Openbare Werken te sensibiliseren, of de titelvoerend minister bij te staan in zijn verwoede pogingen om het departement te moderniseren.

De voorzitter: Mevrouw Maes heeft het woord.

Mevrouw Lieve Maes (N-VA): Enigszins aansluitend op wat de heer Schiltz daarnet zei, zou het natuurlijk ook wel helpen als de onderdelen van minister

Weyts vroeger in de planning worden meegenomen. Ik denk immers dat men nu, volgens de criteria die me werden bezorgd, nog ver aan het staartje hangt met betrekking tot de implementatie. Minister, kunt u daar ook eens naar kijken?

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de impact van de DBFM-herclassificatie Scholen van Morgen – 1504 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Jan Hofkens

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

De heer Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, minister, geachte leden, de problematiek die ik op tafel leg, is natuurlijk niet nieuw. Minister, u hebt al heel wat vragen daarover beantwoord, maar ik zit toch nog met een aantal vragen, en zou daar graag wat meer verduidelijking bij hebben. Als ik alle cijfers begin te combineren, is het ook voor mij niet meer helemaal helder wat nu precies die impact is en wanneer die impact gaat spelen in de begroting of in de financiën van de Vlaamse Gemeenschap.

Op 7 oktober 2014 vroeg de heer De Meyer – terecht, denk ik – naar een stand van zaken van de Scholen van Morgen. Ik heb uw antwoord nog eens nagelezen. U kondigde toen een versnelling in 2015 en een piek in 2016 aan wat de oplevering van de scholen betreft. Het rapport van het Rekenhof bij de tweede begrotingsaanpassing 2014 en de begroting 2015, een rapport dat we hier in de commissie op 18 november 2014 ook uitgebreid hebben besproken, wees op “een risico op onderschatting van de reële uitgaven”. Dat stond letterlijk te lezen op pagina 31. Het budgettaire verschil tussen de door hen aangegeven ‘risk assessment planning’ en de operationele planning liep op tot zowat 122 miljoen euro. Zo is het DBFM-programma (Design Build Finance Maintain) voor 422 miljoen euro in de begroting van 2015 aangerekend. Dat staat uiteraard ook in de begroting 2015.

Op basis van de operationele planning komt het Rekenhof uit bij een uitgave die een pak hoger ligt, namelijk op 544 miljoen euro. We hebben toen in de commissie uitgebreid gediscussieerd over de vraag wat nu de juiste planning was, en welke nu de juiste parameters waren die we moesten volgen met betrekking tot de impact op de Vlaamse begroting. Iedereen weet dat het dossier moet worden ingekanteld.

In de meerjarenplanning 2015-2020, die op 21 november bij het parlement is ingediend, wordt de impact van de inkanteling van de DBFM Scholen van Morgen uiteraard over de verscheidene jaren uitgesmeerd. Dit is een meerjarenraming, geen meerjarenbegroting. In totaal wordt, als ik al die bedragen optel, tussen 2014 en 2020 voor 1,27 miljard euro aangerekend, terwijl er toch steeds sprake is geweest van een totale projectkostprijs van 1,5 miljard euro voor dat programma DBFM Scholen van Morgen. Dat is dus een verschil van ongeveer 230 miljoen euro.

Op 19 december 2014 besprak de Vlaamse Regering een nota van minister Crevits en ook van u over de ‘herclassificatie’ van de DBFM Scholen van Morgen. Op mijn vraag werd de nota vertrouwelijk ter inzage van het Vlaams Parlement gelegd. Ik begrijp ook goed waarom. Daarom ga ik ook niet in op het commerciële deel van de nota, maar wel op de tabel die specifiek handelt over de totale ESR-impact (Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen)

van Scholen van Morgen op de Vlaamse begroting. De begroting is immers natuurlijk een bevoegdheid van het Vlaams Parlement.

De verschillen tussen de voornoemde bedragen – ik heb ook telkens gemotiveerd uit welke documenten die komen – en de tabel die handelt over de ESR-impact van Scholen van Morgen en die terug te vinden is in die nota van 19 december, zijn op zijn minst markant. Zo loopt volgens de tabel in de nota de aanrekening op de begroting op tot 514,5 miljoen euro, of zowat 92 miljoen euro meer dan voorzien in de begroting van 2015. Bovendien komen we dan eigenlijk zeer dicht bij het bedrag dat het Rekenhof in de commissie en in zijn rapport bij de begroting 2015 naar voren heeft geschoven. Het Rekenhof stelde dat, als men de operationele planning bekeek, er sprake was van een uitgave van 544 miljoen euro. Als ik de ESR-tabel uit de nota bekijk, dan komt de totale projectkostprijs eigenlijk neer op 1,5 miljard euro. Zoals ik daarnet ook al aangaf, is dat zowat 230 miljoen euro meer dan vooropgesteld in de meerjarenraming voor 2015-2020 die hier is ingediend.

Op 9 maart 2015 hebt u de commissie een update bezorgd met betrekking tot de voorlopige uitvoeringscijfers van de begroting 2014. Die vraag leefde toen al enkele weken. Daar zit een interessante tabel in, namelijk tabel 13 op pagina 8, over de evolutie van de ESR-impact naar aanleiding van het verstrengd Europees toezicht. Voor 2014 loopt de aanrekening van de DBFM Scholen van Morgen daarin op tot 93,3 miljoen euro, 1,8 miljoen euro meer dan in de begrotingsaanpassing 2014. In ESR-tabel van de nota van de Vlaamse Regering is er sprake van 179 miljoen euro voor 2015, of zowat 87 miljoen euro meer.

Minister, u kunt begrijpen dat ik daar uiteraard een aantal vragen bij heb. Wat is de totale impact van de inkanteling van de DBFM Scholen van Morgen op de Vlaamse begroting? Wat is de verklaring voor het verschil tussen de meerjarenraming voor 2015-2020 en de nota van de Vlaamse Regering van 19 december 2014? Welk bedrag wordt er met betrekking tot Scholen van Morgen aangerekend op 2014? Wat is de verklaring voor het verschil van 87 miljoen euro tussen uw updatedocument en de nota van de Vlaamse Regering van 19 december? Wat is de verklaring voor het verschil van 92 miljoen euro tussen de aanrekening in de begroting 2015 en die in de nota van de Vlaamse Regering van 19 december 2014? Kunt u het parlement een volledig overzicht bezorgen van de totale vergoedingsfactuur van de volledige afwikkeling van het project? Daarmee bedoel ik alle investeringen, beschikbaarheidsvergoedingen, bouwdoSSIERS van het gesubsidieerd onderwijs enzovoort voor de volgende begrotingen. Dat zou handig zijn om de discussie ook helder te maken, gezien het feit dat niet alleen ik, maar heel wat leden daar regelmatig vragen over stellen. Zo kan dit parlement ook zien wat men wanneer plant om te worden ingekanteld in dit dossier.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, naar aanleiding van de begrotingsopmaak 2015 werd een raming gemaakt van de bijkomende ESR-impact ten opzichte van de in de begroting ingeschreven beschikbaarheidsvergoedingen wegens de consolidatie. De doorgevoerde correctie beliep 422,4 miljoen euro en was, zoals het Rekenhof in zijn opmerkingen over de begroting 2015 aangaf, gebaseerd op de risk assessment planning van 14 juni 2014, waarin procurementgegevens over design-, build- en feekosten zijn weergegeven.

In de meerjarenraming 2015-2019 werden de data van de risk assessment planning van 14 juni 2014 in meerjarenperspectief weergegeven. Daarbij werd vervolgens de geïmputeerde schuld na activering van btw bij oplevering toegevoegd, en werd tevens een positieve correctie ten belope van de kapitaalscomponent binnen de beschikbaarheidsvergoeding aan Scholen van

Morgen in rekening gebracht. Mijnheer Rzoska, in het cijfer van 1,27 miljard euro dat u als projectkostprijs voor de periode 2015-2020 hebt berekend, op basis van de algemene toelichting en de meerjarenraming, ontbreken nog enkele zaken, voornamelijk omdat ook de kosten die vóór 2015 worden geactiveerd bij de DBFM Scholen van Morgen, in rekening moeten worden gebracht. Bovendien werden ook prijsherzieningen, intercalaire intresten en financieringskosten op korte termijn niet in rekening gebracht in deze cijfers.

Wat betreft de cijfers uit de nota aan de Vlaamse Regering van 19 december 2014, kan ik u het volgende meegeven. In deze nota wordt ervan uitgegaan dat de opname binnen de boekhouding van de DBFM als activa in aanbouw bepalend is voor de ESR-aanrekening. De cijfers die hierbij aangegeven worden, betreffen evenwel – zij het verkeerdelijk – de verwachtingen van de voorraadcijfers per jaareinde 2014 en volgende, terwijl de ESR-impact in de feiten dient te worden gemeten aan de hand van de jaarlijkse voorraadevolutie met correctie voor opleveringen.

Voorgaande vaststelling geeft aanleiding tot de belangrijkste verklaring voor het verschil tussen het in de nota aan de Vlaamse Regering vermelde cijfer van 179 miljoen euro voor 2014, ten opzichte van het in de update van de voorlopige uitvoeringscijfers 2014 vermelde cijfer van 93,3 miljoen euro. Dezelfde veronderstelling verklaart ook grotendeels waarom de ESR-impact voor 2015 volgens de nota van 19 december gelijk is aan 514,5 miljoen euro, terwijl in de begrotingsopmaak nog uitgegaan werd van 422,4 miljoen euro.

Zoals u ook in de nota aan de Vlaamse Regering kon lezen, bevat het cijfer van 514,5 miljoen euro aan geraamde ESR-impact voor 2015, naast de stock aan activa in opbouw ten belope van 512,1 miljoen euro per einde 2015, ook het gedeelte van de beschikbaarheidsvergoeding dat niet de dertigjarige aflossing van de vaste activa betreft, met andere woorden de langetermijnrente- en onderhoudskosten. Deze laatste component was ook voor de consolidatie van de DBFM als ESR-uitgave in de begroting opgenomen en dient dus niet te worden meegerekend om de bijkomende impact van de consolidatie te berekenen.

Het cijfer van 1,516 miljard euro aan projectkosten dat u hebt berekend door het samennemen van de ESR-impact voor de jaren 2014 tot en met 2019, bevat dus de respectievelijke stocks per jaareinde van de vaste activa in aanbouw én het gedeelte van de beschikbaarheidsvergoeding dat niet de dertigjarige aflossing van de vaste activa betreft, zijnde de langetermijnrente- en onderhoudskosten.

Volgens de laatst beschikbare gegevens, op basis van de procurementgegevens van de risk assessment planning van 15 januari 2015, bedraagt de totale impact van de inkanteling ofwel de ESR-correctie van de DBFM Scholen van Morgen in de begroting ongeveer 1,688 miljard euro. Dat is het totaal van de bouwwerken, architecten en studiebureaus, intercalaire intresten, financieringskosten op korte termijn en btw sinds de opstart van de werkzaamheden tot en met 2020. Sowieso is dat cijfer nog onder voorbehoud, afhankelijk van de effectieve evoluties in functie van de oplevering.

Dit effect van de versnelling in aanrekening zal gedurende de gebruiksperiode volledig kunnen worden gecorrigeerd ten aanzien van de aan de scholen door te rekenen beschikbaarheidstoelagen, wat dan de positieve ESR-correctie is. In de periode tot en met 2020 bedraagt deze correctie 183 miljoen euro, wat ons brengt tot een netto-impact van de inkanteling in de begroting van 1,5 miljard euro, voor de periode tot en met mei 2020.

Specifiek voor 2014 bedragen de meest actuele ramingen van de ESR-correctie 101,5 miljoen euro. In deze ramingen wordt de btw aangerekend op het moment van opname in de balans. Hierin zit enerzijds een negatieve ESR-correctie van

101,7 miljoen euro voor de respectievelijke kosten die worden geactiveerd, inclusief btw, en anderzijds een positieve ESR-correctie voor de opgeleverde school in Londerzeel ten belope van 219.000 euro. Deze cijfers zijn nog onder voorbehoud van eventuele aanpassingen en audit.

De net vermelde cijfers zijn de meest recente, ze zijn gebaseerd op een methodologie die is beschreven in een ontwerp van methodologische nota, die in samenwerking tussen mijn departement en het kabinet-Crevits en DBFM Scholen van Morgen is opgesteld en momenteel ter advisering bij het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) voorligt. Als u wilt, kan ik u de nota bezorgen, maar die is op dit moment niet gevalideerd door het INR. Het gaat om een methodologie, om de verschillen tussen de berekeningen te vermijden.

Ik geef eerlijk toe dat het een leerproces is. Jaren aan een stuk werkten we met de redenering dat het ging om 1,5 miljard euro, dat we een bepaald aantal nieuwe scholen zouden bouwen, en of het nu wat meer of minder was in 2015, in de totaliteit van het project ging het om x-aantal scholen. Door de ESR-inkanteling moet ik nu wel exact weten wanneer in welk jaar wat is gebeurd. We constateren dat er te veel verschil op zit. Dat maakt niets uit voor de volledige uitvoering van de werken, of de scholen worden gebouwd of niet.

Ik heb al een paar keer in deze commissie gezegd: boekhoudkundig kan het opeens een heel groot verschil betekenen als voor 165 scholen de ruwbouw wat sneller of wat trager vordert. Wij moeten de boekhoudkundige cijfers zo exact mogelijk ramen, en daarvoor hebben we een goede methodologie nodig. De DBFM Scholen van Morgen beantwoorden aan de visie dat we scholen willen realiseren, maar volgen minder de logica van het boekhoudkundige systeem van de Vlaamse overheid. Het is heel relevant voor onze rapportering aan Europa en aan dit parlement, om een exacte inschatting te kunnen maken van meerjarenramingen en begrotingen, en ook van eventuele besparingen of tekorten.

Ik benadruk dat de methodologie nog niet is gevalideerd door het INR. Maar ze is net opgemaakt om tegemoet te komen aan uw terechte vraag, mijnheer Rzoska, over de verschillen in cijfers die kunnen bestaan tussen nota's die vier of vijf maanden uit elkaar liggen. Ik stel voor dat die wordt bezorgd.

Als u een volledig overzicht wilt van alle investeringen, beschikbaarheidsvergoedingen, bouwdoSSIERS gesubsidieerd onderwijs enzovoort, beschik ik niet over alle details in een dergelijk langetermijnperspectief. Maar ik twijfel er niet aan dat minister Crevits over de cijfers beschikt. Uw vraag is in elk geval terecht. Ik heb u zo gedetailleerd mogelijk geantwoord over de verschillen, en ik geef u vooral een methodologie waarmee we dit willen verhelpen.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

De heer Björn Rzoska (Groen): Minister, dank u voor de informatie die u geeft. Het is inderdaad niet zo gemakkelijk om te volgen wat de totale impact is van het hele project op de Vlaamse begroting, niet enkel voor 2014, dat wordt afgesloten op het einde van de maand, maar ook en vooral in de meerjarenraming en de meerjarenbegroting. Die nota kan misschien wat meer licht op de zaak werpen.

In dit parlement is altijd uitgegaan van een project van 1,5 miljard euro. Ik verwijs naar de cijfers die ik terugvond in de tabel in de nota van de Vlaamse Regering, en die heel dicht lag bij de begrotingsaanpassing 2014. In het verleden zijn er al veel vragen gesteld, omdat er langs deze kant van de tafel heel veel vragen bestaan over de volledige budgettaire impact van het project. En het blijft vragen oproepen.

Er is een confrontatie geweest met het advies van Eurostat. Zij zeggen nu: inkantelen. Maar als er zeer veel verschillende bedragen circuleren, wordt het moeilijk voor het parlement. Ik heb een antwoord gekregen op de meeste vragen, maar er zijn toch markante verschillen bij, zeker in een budgettaire context. Alleszins bedankt voor uw antwoord. Ik zal die bijkomende vraag misschien aan minister Crevits stellen. Ik begrijp dat de nota nog niet is gevalideerd, maar al bedankt dat we die ter beschikking krijgen.

U hoeft hier geen boekje open te doen van de Vlaamse Regering, maar dit wordt toch een belangrijk element bij een begrotingscontrole. Dan moet je goed weten wat de stand van zaken is van dit project om de impact te kennen op het budget van de Vlaamse overheid.

Minister Annemie Turtelboom: Het is uiteraard superbelangrijk. Ik wil aanvullen dat het hierbij altijd gaat om inkantelingscijfers. Het gaat nooit over: realiseren we het project of niet? Daar is geen onduidelijkheid over, dat heb ik altijd gezegd. Dat gebeurt.

Maar het heeft wel degelijk een impact op een begroting, zeker in een budgettair moeilijke situatie, wanneer iets effectief inkantelt en in welk jaar. Dat heeft een effect op de rapportering aan Europa, en ook gewoon op de budgettaire oefening die je moet doen – of die je, in een positief geval, niet moet doen. Eén ding is zeker: het cijfer moet ooit worden ingekanteld in de begroting.

Ik merk wel bij DBFM dat het een leerproces is. Men wou een project realiseren, en het was om het even of het wat sneller of trager ging. Maar nu is het inkantelingsmoment begrotingstechnisch superbelangrijk.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de evolutie van eigendomsverwerving naar erfpachtovereenkomsten en de obstakels daarvoor – 1323 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Jan Hofkens

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, we kennen een evolutie naar steeds meer erfpachtovereenkomsten. In de vorige legislatuur heb ik over dat thema ook verscheidene vragen gesteld. Het recht van erfpacht is het recht om het volle genot te hebben van een onroerend goed dat aan iemand anders toebehoort. De erfpachter betaalt jaarlijks, of eenmalig, een vergoeding aan de eigenaar, de canon.

De formule van erfpacht schept mogelijkheden voor mensen die een eigen woning willen aanschaffen, maar niet genoeg of nog niet genoeg middelen hebben om ook de bijbehorende grond te verwerven. Als de grond in erfpacht kan worden gegeven, wordt de droom van een eigen woning die velen koesteren, toch meer haalbaar, waardoor de druk op de huurmarkt ook kan worden verminderd. Zeker in tijden waarin het moeilijker wordt om een hypothecaire lening af te sluiten en kopers zelf meer geld moeten kunnen inbrengen bij de aankoop van een woning, kan erfpacht voor veel mensen soelaas bieden. Indien dan in een inkoopmogelijkheid wordt voorzien, kunnen mensen als het ware eerst de woning bouwen of kopen en een jaarlijkse vergoeding betalen. Zo sparen ze de huur van een woning uit, terwijl een andere woning sneller voor anderen beschikbaar is.

Binnen onze gemeente hebben wij een project voor betaalbaar wonen gedaan. We lieten daarbij kandidaat-kopers, jonge gezinnen, de keuze tussen een erfpacht en een volledige eigendomsverwerving, met een inkoopmogelijkheid bij de erfpacht, op het moment dat men er klaar voor is: als men de prins op het witte paard is tegengekomen, of carrière heeft gemaakt. Heel veel mensen kiezen daarvoor, omdat het meer haalbaar is.

Alleen blijkt dat een aantal van onze diensten nog niet mee zijn in die evolutie. Recent kreeg ik vanuit verschillende hoeken, minister, melding van obstakels die de algemene ingang van de erfpachtformule bemoeilijken. Er is een problematiek van de banken, die vinden dat ze dan minder zekerheid hebben. Daarvoor heb ik een vraag ingediend bij de minister van Wonen, die deze week nog aan bod komt.

Met betrekking tot het financiële of fiscale luik, blijken er ook problemen te zijn. Zo zou de administratie in een aantal gevallen een erfpachtformule aanzien als een constructie die werd uitgedacht met als doel btw of registratierechten te ontlopen. Immers, als er sprake is van een gezamenlijke overdracht van een gebouw en de bijhorende grond, zal het geheel aan btw worden onderworpen. In het geval van erfpacht zou de administratie, of bepaalde diensten, uitgaan van het vermoeden van constructies om de overdrachtsrechten of de btw op het geheel te vermijden en te vervangen door 2 procent op een deel. De administratie zal dat niet toestaan en vervolgens het volledige percentage heffen op zowel de grond als op de woning of constructie.

Door dit vermoeden dat de erfpachtconstructies het ontwijken van rechten als doel hebben, terwijl ze steeds meer ingang vinden om het verwerven van een woning betaalbaar te maken, ontstaat rechtsonzekerheid en dreigt de toepassing van de formule te worden beknot. Dat is een probleem, en iets dat we moeten vermijden, minister. Iemand anders, die een appartement had gekocht met een erfpachtformule, meldde me dat er problemen waren bij de vaststelling van het kadastraal inkomen.

Minister, kent u het probleem betreffende de interpretatie die de administratie of bepaalde diensten vaak aan de erfpachtformule geven? Hierbij wordt uitgegaan van een vermoeden van financiële constructies. Zult u hierover overleg met de administratie voeren?

Is het mogelijk een kader te creëren waarbinnen de erfpachtformule kan worden gebruikt om mensen meer mogelijkheden te bieden om een woning te verwerven? Op welke wijze kunt u rechtszekerheid bieden aan de mensen die in erfpacht willen kopen, zodat ze niet na de ondertekening met grote verrassingen worden geconfronteerd? Die verrassingen zouden immers ernstige financiële implicaties hebben.

Is het u bekend dat er in het geval van een erfpacht problemen met de vaststelling van het kadastraal inkomen zijn? Bestaat er een sluitende regelgeving indien er daadwerkelijk onduidelijkheid is? Hoe kan dit worden opgelost? Zult u de bevoegde federale minister aanspreken om de mogelijke hinderpalen voor de toepassing van de erfpacht uit de weg te ruimen?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, ik kan me uiteraard enkel uitspreken over de wijze waarop de Vlaamse Belastingdienst (VLABEL) te werk gaat. De VLABEL kan enkel de feiten en de rechtshandelingen beoordelen die aanleiding geven tot een heffing voor in het Vlaamse Gewest gelokaliseerde registratiebelastingen.

Bepaalde rechtshandelingen worden als fiscaal misbruik beschouwd, tenzij de belastingplichtige bewijst dat de keuze voor de rechtshandeling of het geheel van rechtshandelingen door andere dan fiscale motieven wordt verantwoord. De lijst met deze rechtshandelingen is opgenomen in de omzendbrief betreffende de antimisbruikbepaling, die in deze commissie al uitvoerig aan bod is gekomen.

De zogenaamde erfpachtconstructies die in deze lijst van rechtshandelingen zijn opgenomen, worden, behoudens een tegenbewijs, als een fiscaal misbruik beschouwd. Een erfpachtconstructie is een gesplitste aankoop van een onroerend goed door een vennootschap, samen met een gelieerde partij die een vennootschap of een natuurlijke persoon kan zijn. Met die erfpachtconstructies proberen de betrokkenen het recht van 10 procent te ontwijken dat verschuldigd is indien een onroerende eigendom wordt overgedragen. Hiervoor vestigen ze een erfpacht waarop een federaal registratierecht van slechts 2 procent is verschuldigd.

Als de rechtshandeling niet voorkomt op de zwarte lijst in de omzendbrief inzake het fiscaal misbruik zal in principe van geval tot geval worden geoordeeld. Hierbij wordt rekening gehouden met de concrete context en modaliteiten.

Zoals al tijdens eerdere discussies in deze commissie is gesteld, kan in een dergelijk geval een interpretatieve vraag aan de VLABEL worden gesteld. Op die manier kunnen de betrokkenen weten wat hun concrete situatie inhoudt. Als de verrichtingen door andere motieven dan de ontwijking van belastingen worden verantwoord, is er uiteraard geen sprake van een fiscaal misbruik.

Mevrouw Schryvers, u hebt verwezen naar de toepassing van de btw-regelgeving. Zoals u weet, is de btw een federale aangelegenheid. Onder bepaalde voorwaarden is de aankoop van een nieuwe woning en van de bijbehorende grond aan de btw onderworpen.

Tot slot hebt u aangekaart dat er in het geval van een erfpacht problemen met de toekenning van een kadastraal inkomen zouden zijn. Deze problemen zijn me niet bekend. De vaststelling van het kadastraal inkomen is een federale bevoegdheid. Het kadastraal inkomen wordt door de Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie van de FOD Financiën vastgesteld. Ik vind het moeilijk me hierover uit te spreken. Het betreft hier immers een bevoegdheid van een ander bestuursniveau.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. We kunnen echter niet ontkennen dat de erfpachtformule steeds meer wordt gebruikt om mensen in staat te stellen een eigen woning te verwerven of om vroeger een eigen woning te verwerven door, in plaats van het omgekeerde, eerst de woongelegenheden en pas dan de grond te kopen. Het zou spijtig zijn indien de kopers en de erfpachters ten gevolge van fiscale maatregelen voor verrassingen zouden komen te staan. Het lijkt me niet aangewezen dat iedereen telkens een interpretatieve vraag zou moeten stellen. *(Opmerkingen van minister Annemie Turtelboom)*

Minister Annemie Turtelboom: Ik heb daarnet verklaard dat enkel in specifieke situaties, waarvoor maatwerk nodig is, een interpretatieve vraag kan worden gesteld. In alle andere situaties geldt gewoon de omzendbrief.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Minister, u hebt verwezen naar de omzendbrief, waarin de erfpacht is opgenomen.

Minister Annemie Turtelboom: Ik haal er even de tekst bij. Het gaat om “de gesplitste aankoop van een onroerend goed door een vennootschap samen met een gelieerde partij, een andere vennootschap of een natuurlijke persoon.”

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Het gaat duidelijk niet om aankopen door een particulier. Dat is volgens mij van groot belang.

Minister Annemie Turtelboom: Mevrouw Schryvers, ik citeer de omzendbrief: “De rechtshandelingen die als fiscaal misbruik worden beschouwd, tenzij de belastingplichtige bewijst dat de keuze voor de rechtshandeling of het geheel van rechtshandelingen verantwoord is door andere dan fiscale motieven”. De tweede dergelijke rechtshandeling is de volgende: “Constructies: een gesplitste aankoop van een onroerend goed door een vennootschap samen met een gelieerde partij.” U moet gewoon naar de tekst kijken.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Het is belangrijk dat ten aanzien van particulieren geen vermoeden van misbruik bestaat. Dit behoort voor hen wel tot de mogelijkheden. Het is belangrijk dat ze nadien niet voor fiscale verrassingen komen te staan.

De voorzitter: De heer Crombez heeft het woord.

De heer John Crombez (sp·a): Voorzitter, er mogen geen misverstanden ontstaan. Die laatste reactie verwijst naar een vraag die bij het notariaat en bij veel particulieren leeft. Het klopt echter niet. De omzendbrief omschrijft in welke gevallen dit wordt toegelaten. De basisregel blijft echter de wet. De wet stelt dat als een constructie wordt opgezet met als enig doel belastingen niet te betalen, deze constructie niet wordt aanvaard. Ik vertaal het even naar een niet-juridische terminologie.

We hebben hierover onlangs een discussie in deze commissie gevoerd. Het probleem blijft dat iemand die rechtszekerheid wil, de vraag aan de administratie moet stellen. We hebben vorige keer heen en weer gediscussieerd. Enerzijds vinden we niet dat een administratie te veel moet bepalen wat al dan niet kan. Anderzijds zijn we het erover eens dat een administratie het best publiceert wat ze van specifieke situaties vindt. Hierdoor krijgen particulieren en notarissen zekerheid. Dat is de stand van zaken met betrekking tot de discussie die we vorige keer hebben gevoerd.

Het standpunt dat het blijkbaar voor particulieren sowieso zou kunnen, is echter absoluut niet juist.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Dat heb ik ook niet beweerd. Het gaat er natuurlijk om wie het bewijs moet leveren en wie een vermoeden heeft. Het moet duidelijk zijn dat het daarom gaat.

De voorzitter: De heer Lantmeeters heeft het woord.

De heer Jos Lantmeeters (N-VA): Voorzitter, ik zeg het niet dikwijls en niet graag, maar ik moet de heer Crombez gelijk geven. (*Gelach*)

Mijnheer Crombez, er mogen geen misverstanden ontstaan. De perceptie zou hier kunnen ontstaan dat het kan. Dat zou niet enkel in tegenstrijd met de omzendbrief, maar ook in tegenstrijd met het decreet zijn. Het decreet is zeer duidelijk. Ik wil u dan ook bijtreden.

Minister Annemie Turtelboom: Ik vind het mooi dat hier een grote unanimititeit heerst. Volgens mij was mijn antwoord heel duidelijk.

Ik wil het echter toch nog even aanvullen. We hebben het in deze commissie al een paar keer over de interpretatieve vragen gehad. Misschien moet het decreet nog worden aangepast omdat al een aantal vragen zijn gesteld. In het decreet waarmee we een aantal zaken willen verduidelijken, zal ook een kader voor de interpretatieve vragen worden opgenomen. Hierdoor zal duidelijk worden bepaald onder welke voorwaarden die vragen al dan niet kunnen worden gesteld en wat de gevolgen zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over schenkingsrechten – 1525 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Jan Hofkens

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen (sp-a): Voorzitter, een paar weken geleden heeft mevrouw Rutten, voorzitter van Open Vld, de idee geopperd de schenkingsrechten op woningen en bouwgronden te verlagen.

We hebben het even nagekeken. Het leek ons een goed idee naar de stand van zaken met betrekking tot het Vlaams regeerakkoord te kijken. In het Vlaams regeerakkoord staat dit idee vaag beschreven. Dit maakt deel uit van het debat over de tax shift dat al een aantal weken aan de gang is en wellicht nog een aantal weken zal worden gevoerd. Dit maakt het tot een interessant discussiepunt. Het is de bedoeling de lasten op arbeid wat naar meer faire bijdragen uit vermogens te verschuiven.

Mevrouw Rutten heeft geargumenteed dat een verlaging van de schenkingsrechten, de term die zij heeft gebruikt, een verschuiving van de middelen naar jongere mensen zou veroorzaken en slapend geld in de economie zou kunnen pompen. Bovendien zouden de begrotingsinkomsten hierdoor stijgen. Aangezien dit allemaal interessante ideeën zijn, vragen we ons af wat in de praktijk kan worden gerealiseerd.

Minister, overweegt u een dergelijke verlaging van de schenkingsrechten? Hoe ziet u dat praktisch? Aan welk tarief denkt u? Welke modaliteiten zouden hierbij naar voren kunnen worden geschoven? De timing is alvast gunstig, want we staan net voor de begrotingscontrole. Wat zou desgevallend de impact op de begroting zijn? De hamvraag is echter of het besluitvormingstraject met betrekking tot dit idee ondertussen is gestart.

De voorzitter: De heer Lantmeeters heeft het woord.

De heer Jos Lantmeeters (N-VA): Voorzitter, als ik de vraag om uitleg van de heer Van Malderen lees, lijkt het alsof de idee van een verlaging van de schenkingsrechten vaag in het Vlaams regeerakkoord staat beschreven. Hij heeft de tekst echter ietwat verkeerd geïnterpreteerd. In het Vlaams regeerakkoord staat heel duidelijk het volgende: "We maken werk van een budgetneutrale vereenvoudiging van de registratierechten. We verlengen de tijdelijke verlaging van de schenkingsrechten op bouwgronden, alsook de koppeling aan de bouwverplichting binnen een bepaalde termijn. Daarnaast vereenvoudigen we de schenkingsrechten voor onroerende goederen." Eenvoudige tarieven zetten immers minder aan tot belastingontwijking.

Mijnheer Van Malderen, een vereenvoudiging kan, voor alle duidelijkheid, in alle richtingen gaan. We staan ervoor open de schenkingsrechten eenvoudiger en zodoende ook rechtvaardiger te maken. Het is maar de vraag wat wij rechtvaardig vinden. U vindt dat misschien onrechtvaardig. Voor ons is rechtvaardigheid misschien iets anders.

Wanneer de schenkingsrechten worden aangepakt, moet dit gebeuren met als doel de economie impulsen te geven en bepaalde goederen in het verkeer te krijgen. Het gevolg moet in elk geval bestaan uit hogere inkomsten voor de overheid.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, het Vlaams regeerakkoord voorziet in een hervorming van de schenkingsrechten. Er staat letterlijk het volgende: "We verlengen de tijdelijke verlaging van de schenkingsrechten op bouwgronden, alsook de koppeling aan de bouwverplichting binnen een bepaalde termijn. Daarnaast vereenvoudigen we de schenkingsrechten voor onroerende goederen. We zorgen voor eenvoudige tarieven, die mensen minder aanzetten om via allerhande constructies de belasting te ontwijken. We houden rekening met mogelijke aantrekkings- en volume-effecten."

In mijn beleidsnota heb ik dit verder toegelicht. Een van de beweegredenen om dit punt in het Vlaams regeerakkoord op te nemen, is dat de financiële kracht van een jongere generatie om een eigen woning te verwerven niet altijd evident is. Indien de ouders of de grootouders de mogelijkheid hebben de jongere generatie een duwtje in de rug te geven, moeten we dit faciliteren. De tweeverdieners die jarenlang hebben gewerkt en gespaard om zich een bijkomend onroerend goed aan te schaffen, krijgen met de uitvoering van het Vlaams regeerakkoord een uitgelezen mogelijkheid om hun kinderen of kleinkinderen te helpen.

Een verlaging van de schenkingsrechten kan een jongere generatie helpen, maar kan zeker ook een stimulans voor de immobiliënmarkt en voor de bouwsector zijn. De Vlamingen die van deze maatregel gebruik zouden maken, zouden een positieve bijdrage aan onze economie en onze marktwerking leveren. Hierdoor zou de Vlaamse overheid meer middelen kunnen genereren om andere missies, zoals onderwijs, zorg of welzijn, te volbrengen.

Voor bouwgronden bestaat er al een verlaagd tarief, om op die manier meer mensen de mogelijkheid te bieden om een woning te bouwen en om slapende kavels te activeren. Het verlengen van deze maatregel, die nog dateert uit 2002, door de opeenvolgende Vlaamse regeringen, nu al tot 2019 – ook wij hebben die maatregel opnieuw verlengd –, toont het belang van de maatregel aan en is er een goed voorbeeld van dat de schenkbelasting een zeer geschikt beleidsinstrument is.

Voor de schenking van onroerende goederen die geen bouwgronden zijn, gelden nog steeds de progressieve tarieven, die oplopen tot 30 procent in rechte lijn en tussen echtgenoten en samenwonenden, tot 65 procent tussen broers en zussen, tot 70 procent tussen ooms en tantes, neven en nichten en tot 80 procent tussen alle anderen. Uit de praktijk blijkt dat door de hoge schenkingstarieven er slechts bijzonder weinig schenkingen van onroerende goederen plaatsvinden. Een erfenis met betaling van erfbelasting is immers vaak voordeliger. Een vereenvoudiging van de tarieven zal een dynamiek in de onroerende schenkingen op gang brengen.

Wat de budgettaire impact, zeker in budgettair moeilijke tijden, van een dergelijke maatregel betreft, men kan de schenkingsrechten verlagen en toch meer inkomsten hebben. Ik geef een voorbeeld. Toen op 1 januari 2004 in Vlaanderen

de schenkbelasting op roerende goederen drastisch is verlaagd, heeft dat geleid tot een grote explosie van de ontvangsten. In 2002 bracht dit 33 miljoen euro op. In 2007 werd afgeklopt op 228 miljoen euro, en deze ontvangsten blijven nog steeds toenemen: in 2014 zaten we aan 300 miljoen euro.

Dit is een aspect van het regeerakkoord. Binnen de Vlaamse Regering moeten we daar zeer zorgvuldig mee omgaan. Het debat erover moet nog worden gevoerd. We moeten daarbij natuurlijk de impact nauwkeurig simuleren aan de hand van de gegevens waarover we beschikken: de evolutie van de ontvangsten van de voorbije jaren, de gegevens in verband met de erfbelasting die we kunnen analyseren enzovoort. Het is natuurlijk de vaste wil van de Vlaamse Regering om tegen het einde van de legislatuur dit aspect van het regeerakkoord uit te voeren.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen (sp.a): Minister, u had toch wat meer in detail kunnen treden over de exacte timing. Ik kan me voorstellen dat, als mevrouw Rutten dat in het debat over de tax shift inbrengt, daar toch enige urgentie mee gemoeid is, maar ik stel vast dat u alvast geduld hebt tot het einde van de legislatuur. Dat zegt misschien ook iets over de timing van die tax shift.

Minister Annemie Turtelboom: Dat geldt eigenlijk voor het hele regeerakkoord.

De heer Bart Van Malderen (sp.a): Voorzitter, als ik even mag, woorden en details zijn in dezen toch wel belangrijk. Minister, het regeerakkoord, en ook uw beleidsnota, heeft het over vereenvoudiging. Uw partijvoorzitter heeft het over een "verlaging", net als de heer Lantmeeters. Mijnheer Lantmeeters, ik kijk echt wel uit naar hoe u 'rechtvaardig' definieert. De beleidsnota en het regeerakkoord hebben het echter ook over budgetneutraliteit, en wat dat betreft, zie ik wel een paar moeilijkheden. Budgetneutraliteit heeft immers betrekking op het totale gegeven. Ik hoor eigenlijk altijd maar hetzelfde voorbeeld van de verlaagde schenkingsrechten op roerende goederen. U kunt zeggen dat er ter zake een verschuiving is, maar in dezen lijkt het me cruciaal dat je wat je er mogelijk bij krijgt langs de schenkingsrechten, wellicht zult verliezen via de successierechten. Dan lijkt het me belangrijk te bekijken hoe je die budgetneutraliteit kunt aanhouden. Ik zou de redenering tot in het absurde kunnen doortrekken. Dan zou een nultarief eigenlijk de grootste opbrengst genereren, wat uiteraard niet klopt. Een groot verschil lijkt me dat met betrekking tot roerende inkomsten heel veel zaken eigenlijk niet bekend waren, terwijl de onroerende gewoon bekend zijn: de eigendomstitels staan geregistreerd.

Minister, ik wil u in elk geval nog het volgende meegeven. U hebt het over het vergemakkelijken van eigendomsverwerving voor jongere generaties. Op zich is dat een zeer terecht en nobel streven, maar laten we toch ook niet miskennen dat, als het gaat over dit deel van de jongere generaties die via hun ouders rechtstreeks toegang krijgen tot onroerend goed, dit sociaal gezien eigenlijk nogal ongelijk gespreid is. Als het gaat over bouwgronden, is er immers sprake van een zeer grote continuïteit. Dat hebt u zelf aangehaald. Er zijn er die toegang hebben tot het systeem en anderen die geen toegang hebben tot het systeem.

Ik zal echter mijn vraag echt wel herhalen, en concreet maken. Hoe denkt u die budgetneutraliteit en de verlaging die uw partijvoorzitter voorschrijft, tegenover de vereenvoudiging die in het regeerakkoord staat, te kunnen verzoenen? U moet daar toch al denksporen voor hebben. Wanneer zullen we voorstellen daarover zien, als u dat tegen het einde van de legislatuur gerealiseerd wilt zien?

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

De heer Matthias Diependaele (N-VA): Ik wil me ook even bemoeien. Eerst en vooral hoop ik dat we niet met het volledige regeerakkoord wachten tot 2019. Sommige dingen mogen gerust vroeger worden gerealiseerd.

Laat duidelijk zijn dat over dit punt het debat nog moet worden gevoerd. Als het over lastenverlagingen gaat, willen wij altijd mee nadenken. Dat is geen enkel probleem. Ik zal me niet voor of tegen uitspreken, maar heb wel twee technische bemerkingen, waarmee ik de heer Van Malderen deels tegemoetkom.

Als een verlaging meeropbrengsten geeft, dan moeten we dat absoluut doen, maar je moet er op voorhand wel heel goed over waken dat je dat goed kunt voorspellen. Minister, u verwijst naar 2004 en 2005, en dat is zeer terecht. Toen heeft dat een effect gehad. Je mag echter niet vergeten dat de verlaging van die lasten toen paste in een groter geheel, met bijvoorbeeld ook het invoeren van de woonbonus. Dat was toen een pakket. Het is niet zeker welke maatregel welk effect heeft geressorteerd. Dat is de eerste, puur technische opmerking. Als je dat kunt doen, dan is dat natuurlijk ideaal, dan is dat fantastisch, maar daar moet je voorzichtig mee zijn.

Ten tweede klopt het dat, als je nu de schenkingsrechten verlaagt, je natuurlijk een voorafname doet op toekomstige successierechten. Dat is op lange termijn, hopelijk zelfs op zo lang mogelijke termijn, zodat mensen zo lang mogelijk leven. Dat moet je echter ook in rekening brengen. Dat is natuurlijk de continuïteit van de overheid. Dat speelt daar ook een rol in. Het is een complexe kwestie. Het enige waarvoor ik pleit, is om alles in rekening te brengen en daar zeer voorzichtig mee te zijn, om dat puur technisch goed uit te werken. Het debat ten gronde moet echter natuurlijk nog worden gevoerd.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel (CD&V): Voorzitter, ik wil me graag aansluiten bij de opmerkingen van de heer Diependaele. Zoals meestal – niet altijd – heeft hij wijze woorden gesproken en dit geplaatst in een groter geheel. *(Opmerkingen van de heer Matthias Diependaele)*

We hebben een aantal cijfers horen citeren, ook door de minister. Die zijn zeker juist. Ik meen echter dat we niet enkel de schenkingsrechten op zich moeten bekijken, maar ook het totaalplaatje in ogenschouw moeten nemen. Dat is een oefening die we zeker moeten doen. Ik denk dat iedereen openstaat voor het aangaan van een goede discussie, maar het lijkt me heel belangrijk om alle facetten mee in overweging te nemen, en ook de repercussies van eventuele hervormingen op de totale inkomsten voor de Vlaamse overheid. Dan gaat het niet alleen over de schenkingsrechten, maar inderdaad over de repercussie wat de successierechten betreft. We staan dus open voor discussie, maar men moet ook de openheid hebben om alle facetten mee te nemen, en dan de juiste afweging te maken.

De voorzitter: De heer Lantmeeters heeft het woord.

De heer Jos Lantmeeters (N-VA): Voorzitter, sommige dingen die ik wou zeggen, zijn al gezegd. We moeten dit inderdaad bekijken in het totaalpakket. Het is immers een vereenvoudiging van de registratierechten die budgetneutraal is wat die registratierechten betreft. Dat wil dus zeggen dat we ook kunnen gaan kijken naar andere vormen van registratie, en niet alleen naar de schenkingsrechten. We moeten dit dus heel ruim zien.

Een lastenverlaging, daar gaan we altijd in mee. Dat is niet meer dan eerlijk. Dat is rechtvaardig. Mijnheer Van Malderen, als u me vraagt wat ik als rechtvaardig ervaar, dan zeg ik dat een lastenverlaging bijna altijd rechtvaardig is, en zeker

als die kan worden ingekapseld in een budgetneutrale oefening, die ook nog eens tot gevolg heeft dat de economie beter draait, dus dat er een impuls wordt gegeven aan de economie. Minister, u hebt daarstraks zeer uitgebreid geantwoord wat dat punt betreft. Als ik bepaalde percentages hoor, dan moet ik toch wel zeggen dat we die niet rechtvaardig vinden. Als mensen daarvoor hebben gewerkt, en daar wordt op het einde van de rit, nadat ze daar belastingen op hebben betaald, nog eens 80 procent van afgenomen, dan zorgt men ervoor dat mensen dat als onrechtvaardig beschouwen, en gaat men er ook nog eens voor zorgen dat dit niet goed kan worden ingeschakeld in de economie.

We gaan vandaag uiteraard niet het volledige debat voeren, maar ik ben blij om te horen dat de bereidheid er is om het debat te voeren. Dat is al heel fijn. De contouren liggen op dit moment vast. We zijn bereid om aan een eventuele lastenverlaging mee te werken, als die rechtvaardiger is.

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Ik sluit me aan bij alle collega's die zeggen dat we dit debat moeten voeren. Een belasting tot 80 procent ervaren heel weinig mensen nog als rechtvaardig. Het gaat om 30 procent in rechte lijn, 65 procent tussen broers en zussen. 65 procent! Beeld u in dat een ongetrouwde broer of zus zonder kinderen een tweede woning wil schenken aan een nichtje of neefje. Voor een oom of tante gaat het om 70 procent. Kijk maar eens rond bij de Vlaamse families. Ik wil het percentage niet kennen waar een ongetrouwde persoon op een bepaald moment iets zou willen schenken aan de jongere generatie, om hen op die manier te helpen. Je ziet het ook in de cijfers: er wordt bijna niet geschonken op dit moment. 80 procent, dan laat je het goed staan zoals het staat.

Het klopt dat de maatregel van de schenkingsrechten van roerende goederen in een globaler kader past, dat op dat moment is ingevoerd. Het heeft zeker een boost gegeven. Ik ben ervan overtuigd dat je het altijd in een globaal kader moet bekijken. Ik denk aan de impact dat het zou kunnen hebben op de bouwsector. Dat is voor mij echt van belang. Het is niet enkel een vereenvoudiging van schenkingstarieven, maar daar kun je ook een economische impact aan koppelen, niet enkel van een oudere naar een jongere generatie, maar ook een economische impact voor een bepaalde sector die tewerkstelling creëert en die in Vlaanderen aanwezig is.

Ik verwijs naar het pakket bij de schenkingsrechten van de bouwgronden en de roerende goederen, waaraan vaak andere aspecten waren gekoppeld. Kijk naar de roerende goederen. Het is gestegen van 33 miljoen euro in 2002 naar 228 miljoen euro in 2007. En het blijft stijgen, naar 300 miljoen euro in 2014. Uiteraard zal het een impact hebben op de successierechten. Maar we merken bij roerende goederen dat, waar vroeger iets bleef liggen tot het één keer werd gegeven via een erfenis, er nu meerdere malen wordt geschonken, omdat het tarief lager is, en het niet blijft liggen, bij wijze van spreken, tot iemand sterft.

Hetzelfde geldt voor de schenkingsrechten voor bouwgronden. Dat was inderdaad een pakket. Ik vind het altijd van belang om niet één maatregel, maar een pakket te bekijken. Voor mij is het, zoals gezegd, ook van belang dat het ook een economische impact heeft in de reële economie, niet enkel een transactie tussen twee personen, maar ook hoe het bijvoorbeeld de bouwsector kan helpen.

Uiteraard moet je het goed berekenen. We hebben gemerkt in de geschiedenis dat we vaak verlagingen kunnen doen van belastingen en dan meer inkomsten genereren. Dan is de situatie goed voor de overheid en voor de persoon die het schenkt. Als minister bevoegd voor Begroting, in moeilijke tijden, wil ik voor we zo'n operatie zouden doen heel goed proberen te becijferen wat de impact is voor

de overheid. Gelukkig hebben we veel actoren in het veld die ons daarbij kunnen helpen.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen (sp·a): Minister, iedereen vindt de toegang tot de koop- of woningmarkt absoluut belangrijk. Uiteraard wordt er weinig of niets geschonken, als je naar die tarieven kijkt. Maar de vergelijking maken met de roerende voorheffing: u komt altijd met hetzelfde voorbeeld. Op dat moment werd ook de fiscale regularisatie opgestart. Er is toen heel veel kapitaal boven water gekomen. De vraag is of dat hiermee zou kunnen worden herhaald.

Ik haal dat aan omdat ik me de vraag stel in hoeverre het realistisch is. Uw coalitiepartners hebben allemaal met veel nadruk herhaald dat een vereenvoudiging ook een verlaging zou kunnen inhouden. U zegt dat u het al vaak hebt gedaan: belastingen verlaagd en zo gezorgd voor meer opbrengst. Toch komt men altijd met hetzelfde voorbeeld.

Ik hoop dat u en de verschillende meerderheden op de verschillende bestuursniveaus binnenkort ook zo met een voorbeeld komen aandraven waar we de belasting op arbeid laten zakken, en andere inkomsten die vandaag niet bijdragen wat meer aanspreken op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. Dat heet een tax shift. Ik wens u daar allemaal heel veel succes mee. Ik hoop dat u daarmee niet wacht tot het einde van deze legislatuur.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.